

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 397/2024-9

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a zo sudcov Jany Baricovej a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti postupu Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 1Svk/11/2023 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ označený v záhlaví tohto uznesenia sa ústavou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 21. júna 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom najvyššieho správneho súdu v napadnutom konaní označenom v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje uloženie príkazu najvyššiemu správneému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prieťahov a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 1 500 eur.
2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľ požiadal 28. apríla 2021 žalovaného (Centrum právnej pomoci, kancelária Prešov) o poskytnutie právnej pomoci vo veci žaloby o náhradu škody proti Slovenskej republike, ktorá mala byť spôsobená pri výkone verejnej moci, a to Okresným súdom Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 15C/135/2018 a Okresným súdom Bratislava I.
3. Žalovaný prerušil konanie vo veci žiadosti o poskytnutie právnej pomoci 19. mája 2021 a vyzval sťažovateľa, aby v lehote 10 dní odstránil nedostatky svojho podania na vylúčenie zrejmej

bezúspešnosti sporu. Sťažovateľ svoju žiadosť doplnil podaním 12. júna 2021. Rozhodnutím žalovaného sp. zn. KaPO/9571/2021, ČRZ 109677/2021 zo 7. októbra 2021 nebol sťažovateľovi priznaný nárok na poskytnutie právnej pomoci.

4. Správnou žalobou podanou na Krajskom súde v Prešove 22. októbra 2021 sa sťažovateľ domáhal zrušenia rozhodnutia žalovaného zo 7. októbra 2021. Krajský súd rozsudkom sp. zn. 2S/49/2021 zo 6. októbra 2022 žalobu zamietol.

5. Proti rozsudku krajského súdu z 22. októbra 2021 podal sťažovateľ 9. decembra 2022 kasačnú sťažnosť.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Sťažovateľ namieta, že najvyšší správny súd dosiaľ o kasačnej sťažnosti nerozhodol, pričom konanie tak presahuje obdobie jedného roka a šiestich mesiacov. Argumentuje, že pre najvyšší správny súd nie je zodpovedanie sťažovateľom nastolených otázok v rámci kasačnej sťažnosti zložitým problémom. Zastáva názor, že v napadnutom konaní zo strany najvyššieho správneho súdu došlo k porušeniu práv zaručených čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

7. Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľ odôvodňuje dlhodobým nedôvodným stavom právnej neistoty, ktorý u neho vyvoláva stres, napätie, frustráciu a obavy.

8. Sťažovateľ žiada ústavný súd o ustanovenie právneho zástupcu v konaní o ústavnej sťažnosti a v tejto súvislosti zdôrazňuje, že nevlastní žiadny majetok, pričom od 1. mája 2020 je nezamestnaný a zaťažovaný nezákonnou exekúciou vedenou v rozpore s dobrými mravmi.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka existencie zbytočných prietahov v napadnutom konaní vedenom najvyšším správnym súdom. Zo zistení ústavného súdu vyplynulo, že v napadnutom konaní najvyšší správny súd vydal 30. mája 2024 rozsudok sp. zn. 1Svk/11/2023, ktorým kasačnú sťažnosť zamietol. Doba rozhodovania najvyššieho správneho súdu vo veci kasačnej sťažnosti tak nepresiahla jeden rok a päť mesiacov. V súčasnosti sa spis nachádza na Správnom súde v Košiciach, na ktorý vo veci podanej žaloby prešiel s účinnosťou od 1. júna 2023 výkon súdnictva a ktorý predmetné rozhodnutie doručuje stranám konania.

10. V úvode tejto časti rozhodnutia ústavný súd poukazuje na požiadavku viazanosti petitom, teda tou časťou ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha, čím zároveň vymedzí predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na uvedené môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej ústavnej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv (m. m. II. ÚS 19/05, IV. ÚS 355/09, II. ÚS 660/2016).

11. S prihliadnutím na dosiaľ uvedené ústavný súd, berúc do úvahy sťažnostný petit tak, ako je formulovaný sťažovateľom, v ktorom je ako subjekt, proti ktorému ústavná sťažnosť smeruje označený Najvyšší súd Slovenskej republiky, pričom však z obsahu ústavnej sťažnosti zjavne vyplýva, že táto smeruje proti postupu najvyššieho správneho súdu konajúceho vo veci kasačnej sťažnosti, uplatňujúc materiálny prístup k ochrane základných práv a slobôd, ktorý ústavný súd v konaniach o ústavných sťažnostiach uplatňuje (m. m. IV. ÚS 449/2023), ustálil predmet konania o ústavnej sťažnosti tak, ako to vyplýva zo záhlavia tohto uznesenia. Ústavná sťažnosť tak smeruje proti postupu najvyššieho správneho súdu v napadnutom konaní.

12. Ústavný súd následne ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

13. Pred tým, ako ústavný súd pristúpil k tomu, aby sa zaoberal podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľa, skúmal, či ústavná sťažnosť spĺňa náležitosti vyžadované zákonom o ústavnom súde podľa § 123 zákona o ústavnom súde, keďže sťažovateľ nie je zastúpený advokátom (§ 34 ods. 1 a § 43 ods. 3 zákona o ústavnom súde). Aj s prihliadnutím na žiadosť sťažovateľa o jeho ustanovenie ústavný súd uplatnením materiálneho prístupu k ochrane ústavnosti, a tým aj k ochrane práv a slobôd fyzickej osoby, ktorá je neoddeliteľnou súčasťou rozhodovacej činnosti ústavného súdu (k tomu pozri aj II. ÚS 51/2017, II. ÚS 782/2014), vychádzajúc z obsahu ústavnej sťažnosti, pristúpil k jej predbežnému posúdeniu napriek uvedenému nedostatku.

III.1. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote:

14. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom znamenajúcim nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020).

15. Podľa judikatúry ústavného súdu dôvodom na odmietnutie ústavnej sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť je aj nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 70/00, I. ÚS 117/05, I. ÚS 225/05, II. ÚS 272/06). Ústavný súd už vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach tiež vyslovil, že zjavná neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov môže vyplývať aj z toho, že argumenty v ústavnej sťažnosti sťažovateľa nepreukázali v čase jej podania takú intenzitu porušenia označeného základného práva, aby bola ústavná sťažnosť prijatá na ďalšie konanie

(m. m. II. ÚS 93/03, II. ÚS 177/04, I. ÚS 190/2019). V súlade so svojou konštantnou judikatúrou ústavný súd zároveň uvádza, že nie každý zistený priet'ah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (m. m. I. ÚS 550/2020), obzvlášť ak sa porušenie tohto práva namieta v konaní, ktoré z hľadiska svojho druhu a povahy netrvá tak dlho, aby sa dalo uvažovať o zbytočných priet'ahoch (m. m. I. ÚS 461/2021, I. ÚS 233/2023).

16. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa.

17. Predmetom ústavného prieskumu je postup kasačného súdu v napadnutom konaní, ktorého predmetom je rozhodovanie o kasačnej sťažnosti podanej proti rozhodnutiu správneho súdu vydanému vo veci preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovaného o (ne)poskytnutí právnej pomoci. Z hľadiska povahy veci sa napadnuté konanie nejaví právne zložitú, keďže tvorí súčasť štandardnej rozhodovacej činnosti správneho súdnictva. Záver o prípadnej právnej či skutkovej zložitosti veci nepodporuje ani skutočnosť, že najvyšší správny súd vo veci kasačnej sťažnosti rozhodol bez nariadenia pojednávania (§ 455 Správneho súdneho poriadku).

18. V kontexte druhého kritéria, ktorým je správanie sťažovateľa ako strany v konaní, ústavný súd konštatuje, že k predĺženiu napadnutého konania sťažovateľ ako žalobca neprispel.

19. V súvislosti s tretím kritériom, ktorého posúdenie je pre záver o (ne)existencii zbytočných priet'ahov v napadnutom konaní nevyhnuté, ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru (napr. IV. ÚS 22/02, III. ÚS 103/09), podľa ktorej nielen nečinnosť, ale aj nesprávna a neefektívna činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov.

20. V kontexte celkovej doby napadnutého konania ústavný súd akcentuje rozhodovaciu prax a judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), podľa ktorej v civilných veciach dĺžka súdneho konania na jednom stupni v trvaní dvoch až troch rokov v závislosti od povahy veci nie je v rozpore s právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. Humen proti Poľsku, sťažnosť č. 26614/95, rozsudok z 15. 10. 1999, body 58 a 69, Calvelli a Ciglio proti Taliansku, sťažnosť č. 32967/96, rozsudok zo 17. 1. 2002, body 64, 65 a 66). Tento odkaz má svoju relevanciu aj v konaní o ústavnej sťažnosti sťažovateľa.

21. Dĺžka kasačného konania, ktorá od podania kasačnej sťažnosti až po vydanie rozhodnutia najvyššieho správneho súdu predstavuje jeden rok a päť mesiacov, neprekročila judikatúrou ESLP i ústavného súdu tolerovateľnú dobu zásadne do troch rokov (m. m. I. ÚS 606/2022, I. ÚS 696/2022).

22. Na tomto mieste ústavný súd poukazuje aj na samotnú povahu napadnutého konania.

23. Najvyšší správny súd ako súd kasačný preskúmaval rozhodnutie krajského súdu na základe podanej kasačnej sťažnosti v intenciách kasačných dôvodov, a to na základe skutočností, ktoré boli zistené a preukázané nielen v správnom súdnom konaní, ale i v konaní administratívnom, čo znamená, že svoj prieskum zameriava aj na konanie, ktoré napadnutému rozhodnutiu predchádzalo. Z uvedeného teda priamo vyplýva zvýšená časová náročnosť pri prejednaní kasačnej sťažnosti (m. m. IV. ÚS 66/2022).

24. Ako podstatné ku kasačnému konaniu treba uviesť aj to, že primárnou úlohou najvyššieho súdu, a teda aj najvyššieho správneho súdu ako najvyšších súdnych autorít (spolu s ústavným súdom z hľadiska jeho postavenia mimo sústavy všeobecných súdov) pri rozhodovaní o kasačnej sťažnosti ako mimoriadnom opravnom prostriedku je v zmysle čl. 2 ods. 2 Civilného sporového poriadku (v spojení s § 5 ods. 1 Správneho súdneho poriadku) legitímne očakávanie každého účastníka konania, že jeho vec bude rozhodnutá v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít a ak takej ustálenej rozhodovacej praxe niet, aj podľa stavu, v ktorom každý účastník konania môže očakávať, že jeho spor, resp. jeho vec budú rozhodnuté spravodlivo. Z miesta, ktoré zastáva najvyšší súd a od 1. augusta 2021 aj najvyšší správny súd v hierarchii všeobecných súdov, by malo vyplývať, že i najvyšší správny súd rozhoduje iba v najzásadnejších, spoločensky najvýznamnejších a právne najnáročnejších prípadoch, čo tiež môže znamenať, že aj časový rámec, ktorý najvyšší správny súd na vydanie rozhodnutia potrebuje, má zodpovedať významu jeho rozhodovania (m. m. I. ÚS 203/2021, II. ÚS 71/2022, II. ÚS 82/2022, I. ÚS 696/2022)

25. Berúc do úvahy dobu rozhodovania najvyššieho správneho súdu o kasačnej sťažnosti (jeden rok a päť mesiacov), ústavný súd aj s ohľadom na judikatúru ESLP a už spomínané špecifiká kasačného konania nehodnotí postup najvyššieho správneho súdu v napadnutom konaní ako taký, ktorý by bol spôsobilý bez ďalšieho viesť k záveru o vzniku zbytočných prietahov v konaní z dôvodu neprimeranosti dĺžky konania, a tým aj k vysloveniu porušenia práv zaručených čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

26. Vzhľadom na všetky už uvedené skutočnosti ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú (bod 1 výroku uznesenia).

III.2. K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu:

27. Vzhľadom na absenciu právneho zastúpenia a s tým súvisiacu žiadosť sťažovateľa o jeho ustanovenie v konaní pred ústavným súdom pristúpil ústavný súd k preskúmaniu toho, či sú kumulatívne splnené tri podmienky, resp. predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom (§ 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde), a to: (i) žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu, (ii) majetkové pomery odôvodňujúce takúto žiadosť, (iii) vylúčenie zrejmej bezúspešnosti uplatňovania nároku na ochranu ústavnosti.

28. Pokiaľ ide o podmienku vyžadujúcu, aby nešlo o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, táto je splnená vtedy, ak je okrem iného daná právomoc ústavného súdu na jej prerokovanie, ústavná sťažnosť nie je oneskorená, nie je neprípustná ani zjavne neopodstatnená (m. m. I. ÚS 353/2023).

29. S prihliadnutím na výsledok posúdenia ústavnej sťažnosti, ktorú ústavný súd odmietol (ako to vyplýva z časti III.1 odôvodnenia tohto uznesenia), je evidentné, že ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, teda v danom prípade nebola splnená jedna z troch podmienok na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Z tohto dôvodu ústavný súd tejto žiadosti sťažovateľa nevyhovел (bod 2 výroku uznesenia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. júla 2024

Miloš Maďar
predseda senátu